

† FRANC ŽEBRE

V avgustu 1986 smo Ločani izgubili rojaka, ki je bil del našega mesta, saj je v svojem živem spominu hranil več kot šestdeset let loškega dogajanja in življenja.

Čeprav se je Franc Žebre rodil 25. septembra 1899 v Kranju in tudi v Kranju umrl 17. avgusta 1986, ga je Loka sprejela za svojega, saj je mestu posvetil nad šestdeset let svojega življenja in dela. Večkrat nam je zvečer pri Kroni povedal:

»Res sem Kranjčan, a Loko ljubim, kot da bi bil doma v Loki!«

Franc Žebre je izšel iz male kranjske trgovske hiše. Osnovno šolo in tri razrede gimnazije je dovršil v Kranju, potem pa se je učil v veleželeznini Merkur v Kranju. Trgovina je bila tedaj last celjskega Majdiča. Hkrati je obiskoval trgovsko šolo v Kranju. V avstrijsko vojsko so ga vpoklicali 1917 in ga kot artilerista poslali v Tirole.

Po vojni se je tako izčrpan vrnil v Kranj, da ga mati, ko je šel omahovaje in držeč se za ograjo savskega mostu, ni spoznala. Velikokrat se je spominjal, da ga je mati, ki nikoli ni kazala svojih čustev, takrat objela in poljubila.

Spet je delal pri Merkurju. Ko pa so se zbirali prostovoljci za obrambo koroških meja, se je javil in ostal pod generalom Maistrom do plebiscita 10. oktobra 1920. Nato se je vrnil v Kranj. Loški trgovec Anton Kašman pa ga je vabil v Škofjo Loko v svojo trgovino za poslovodjo. Mesto je sprejel in se izkazal kot izredno sposoben in pošten gospodarstvenik.

Avgusta 1925 se je ponesrečil trgovec Rudolf Ziherl. Vdova Angela Ziherl z otroki je ostala v hudih težavah. Rudolfov brat Joško Ziherl je prosil Žebreta,

naj prevzame vodstvo Ziherlove veletrgovine. V nekaj letih je povzdignil podjetje v eno najbolj uglednih v Loki.

Ko se je izučil Ziherlov sin Bojan v Slovenj Gradcu za trgovca in se 1936 vrnil v Loko, se je Žebre odločil, da se bo osamosvojil. Poročil se je z Niko Sokličevo, sestro Angele Ziherl, ki mu je bila do svoje smrti zvesta, skromna in požrtvovalna žena. Odprl je specializirano trgovino s kolonialnim blagom in delikatesami.

Franc Žebre je zaslovel v Loki kot skrajno pošten in obziren trgovec. Sodeloval je v vseh takratnih narodnozavednih društvih, predvsem pri Sokolu. V letih 1922/23 je bil v gradbenem odboru sokolskega doma. O poteku dela in zbiranju sredstev za zidavo sokolskega doma je napisal v Loških razgledih 16, 1969, str. 192—197.

Bil je občinski mož in občinski gospodar. Ko je bil župan notar Števo Šink,

je bil občinski podpredsednik. Bil je glavni inšpektor pri občini in bil pohvaljen zaradi vestnosti in natančnosti. Ko so 1936 Ločani ustanovili trgovski gremij, ki se je osamosvojil od kranjskega, je Žebre gremij uspešno vodil do okupacije.

Okupacija je Žebreta močno prizadela. Poklicali so ga na grad, kjer je Ločane reševala rasna komisija. Ob deklinškem priimku njegove matere »Hafner« ga je predsednik komisije vprašal:

»Ali ste govorili z materjo nemško?«

— Nikoli nisem slišal matere, da bi spregovorila eno samo besedo nemško! —

»Ste bili pri Sokolu?«

— Da! —

»Tudi koroški borec?«

— Bil sem Maistrov borec od začetka do konca! —

»Zagrizen Slovenec!«

Žebreta z ženo so ob koncu maja ali v začetku junija poslali v Šentvid, nato pa so ju izselili v Srbijo. V Loki sta pustila pri svakinji Angeli Ziherlovi trimesečnega sina Miklavža.

Sredi leta 1942 je črnomaljska občina dala mnogim izseljenim Slovencem potrdila, da so njeni občani, do so se vrnili na Dolenjsko, nekateri v Ljubljano.

Žebre se je naselil z ženo v Črnomlju in se zaposlil pri tamkajšnjem lekarnarju. Lekarna je bila povezana z vodilnimi partizanskimi delavci in je bila prva partizanska lekarna na osvobojenem ozemlju.

Ob koncu vojne se je Žebre maja vrnil v Loko. Obnovil je svojo trgovino, čez poldrugo leto pa se je zaposlil pri Nabavno prodajni zadrugi, ki je imela v svoji sestavi tudi bivšo Ziherlovo trgovino, kot poslovodja, in ostal tam do upokojitve 1960. Honorarno je delal še kaki dve leti pri Šeširju kot glavni skladiščnik, pozneje kot zanesljiv finančnik in blagajnik pri podjetju PEKS.

Leta 1984 se je preselil v Kranj.

Okrog Žebreta se je pri Kroni zbirala družba nekaterih starih Ločanov. Živo nam je pripovedoval o že davno umrlih krajanih, o za mesto važnih dogodkih, o nekdanji Loki. Iz vsake besede smo čutili, kako rad ima Loko in njene ljudi. Ob njegovi smrti smo se zavedeli, da smo Ločani izgubili pokončnega, delavnega, zavednega človeka, ki je vse svoje življenje posvetil Loki in s svojim delom tudi dodal kamen k zgodovini našega mesta.

Igor Guzelj st.